

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการปรับตัวเพื่อรองรับ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

อ.จිරวัฒน์ เจริญสุข*

บทนำ

หลายทศวรรษที่ผ่านมา ดูเหมือนว่าโลกของเรากำลังก้าวเข้าสู่การรวมตัวกัน ในทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น แทนที่จะเป็นการรวมตัวกันทางการทหารเหมือนเช่นที่เคยเกิดขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะภัยคุกคามด้านการทหารได้ค่อย ๆ ลดลงมาอยู่ในระดับที่ไม่น่าหวาดระแวงเท่าไรนัก ประกอบกับชัยชนะของระบอบทุนนิยมที่มีต่อระบอบสังคมนิยม อันนำไปสู่สังคมแห่งการบริโภคนิยมอย่างเต็มที่ ประชาคมโลกจึงมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนจากการต่อสู้ทางการทหารมาสู่การต่อสู้แย่งแข่งขันระหว่างกันเพื่อให้เศรษฐกิจของตนเหนือกว่าเศรษฐกิจของประเทศอื่น และนั่นย่อมหมายถึงความสามารถในการบริโภคที่สมบูรณ์กว่าประชาชนของประเทศอื่นด้วย

ก่อนหน้านี้นี้ แม้ว่าจะมีความพยายามรวมตัวกันของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน แต่ก็นับว่าเป็นการรวมตัวที่ค่อนข้างคลุมเครือหลวม ทั้งนี้เป็นเพราะความแตกต่างในหลากหลายมิติ อาทิ เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และอุดมการณ์ทางการเมือง อย่างไรก็ตาม เมื่ออาเซียนพบว่า การรวมตัวของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปซึ่งในท้ายที่สุดกลายเป็นสหภาพยุโรป ได้ส่งผลให้มวลสมาชิกเหล่านั้นมีศักยภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการทหารในระดับโลกมากแค่ไหน ประกอบกับเมื่ออาเซียนพบว่าภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังมีแนวโน้มที่จะจับมือรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อน เพื่อมุ่งสู่การชิงชัยความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้อาเซียนจำต้องหันหน้าเข้าหากันและเสาะแสวงหาแนวทางสร้างความร่วมมือระหว่างกันเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เฉกเช่นเดียวกับที่ได้เกิดขึ้นมาแล้วในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก

เป้าหมายสูงสุดของทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งได้แก่การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 จึงทรงความหมายอย่างยิ่ง นอกจากการได้รับประโยชน์จากความร่วมมือทางด้านการเมืองการทหาร และด้านสังคมวัฒนธรรมแล้ว การรวมตัวกันยังนำไปสู่การกลายเป็นตลาดผู้บริโภคขนาดมหึมาของโลกด้วยจำนวนประชากรเกือบ 600 ล้านคน รวมถึงนำไปสู่การส่งเสริมสนับสนุนการทำมาค้าขายระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้นด้วยการปลดล๊อคกฎเกณฑ์ทางการค้าให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สำหรับประเทศไทย ในฐานะที่จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ เฉกเช่นเดียวกันประเทศอื่น ๆ ดังนั้น ทุกภาคส่วนของไทยจึงต้องเฝ้าจับตามองการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่จะเกิดขึ้นในปี พ.ศ.2558 ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การปรับตัวขององค์การภาครัฐให้สอดคล้องเหมาะสมต่ออนาคตที่กำลังจะเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

* อาจารย์ประจำวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยทางการปกครองระดับล่างที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับท้องถิ่นของตนจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้แก่การสร้างความกินดีอยู่ดีให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งนับเป็นเป้าหมายเดียวกันกับเป้าหมายของประชาคมอาเซียน หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับประชาคมอาเซียน ย่อมส่งผลกระทบมาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะเดียวกันนั่นเอง

บทความนี้ มุ่งวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคตที่น่าจะเกิดขึ้นกับท้องถิ่น และเสนอแนะแนวทางแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อเกิดการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ.2558 โดยหวังว่าเมื่อถึงวันนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะสามารถเป็นที่พึ่งที่หวังให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีความกินดีอยู่ดี รวมถึงทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นไทยไม่เกิดความเสียเปรียบในการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอาเซียน

ประชาคมอาเซียน : ก้าวใหม่เพื่ออนาคตร่วมกัน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ ASEAN (The Association of Southeast Asian Nations) ถือกำเนิดขึ้นจากปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2510 (สมัยจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี) โดยมีประเทศที่ร่วมกันก่อตั้งเบื้องต้น 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ต่อมามีการรับสมาชิกเพิ่ม ได้แก่ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 10 ประเทศ อาเซียนถูกก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในภูมิภาค, เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค และเพื่อใช้เป็นเวทีแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งภายในภูมิภาค¹ นอกจากนี้ อาเซียนยึดถือหลักการฉันทามติร่วมกันในการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาโดยตลอด ซึ่งอาจมองได้ว่ามีทั้งข้อดีและข้อเสีย ในทางหนึ่งนับว่าเป็นข้อดีเพราะทำให้ประเทศทั้ง 10 ประเทศร่วมมือกันได้ท่ามกลางความแตกต่างในหลายด้าน อาทิ การเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ แต่ข้อเสียคือ ทำให้กระบวนการรวมตัวกันของอาเซียนเป็นไปอย่างล่าช้า และขาดความน่าเชื่อถือ²

ในปี พ.ศ.2519 อาเซียนได้จัดการประชุมสุดยอดครั้งแรกที่บาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพและความสามัคคีของสมาชิกในการต่อต้านกระแสของลัทธิคอมมิวนิสต์ อย่างไรก็ตาม

¹ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ASEAN Economic Community: AEC**, (มปท.: มปพ.,2552), 9. อันที่จริงสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งของการรวมตัวกันเป็นอาเซียนของประเทศสมาชิกแรกเริ่ม ก็คือ การต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ โปรดดู สีดา สอนศรี, “ความเป็นไปได้ของชุมชนอาเซียน (ASEAN Community) เมื่อเปรียบเทียบกับประชาคมยุโรป” ใน **อาเซียน: ประเด็นปัญหาและความท้าทาย**, (ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนันทวิทยา, 2552),1.

² กรมสารนิเทศ, **นานาสาระเกี่ยวกับอาเซียนและการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14**, (มปท.:มปพ.,2552), 6.

ตาม อีก 2 ปีต่อมา คือ ปี พ.ศ.2521 เวียดนามได้บุกเข้ายึดกัมพูชา เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ประเด็นความร่วมมือของอาเซียนส่วนใหญ่มุ่งไปที่เหตุการณ์นี้ แต่เมื่อรัสเซียซึ่งให้ความสนับสนุนเวียดนามเริ่มเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศ เวียดนามจึงได้ถอนทหารออกจากกัมพูชาในปี พ.ศ.2532 ไม่นานก่อนการสิ้นสุดของสงครามเย็น ประเด็นดังกล่าวทำให้ในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 4 ที่สิงคโปร์ ในปี พ.ศ.2535 ที่ประชุมได้ตกลงที่จะจัดตั้งกลไกทางด้านความมั่นคงของภูมิภาค รวมถึงจัดทำความร่วมมือด้านเศรษฐกิจขึ้นด้วยพร้อมกัน และที่สำคัญคือ มีการตกลงที่จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนหรือ AFTA (ASEAN Free-Trade Area) ขึ้นด้วย³

ในปี พ.ศ.2540 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ผู้นำอาเซียนได้ร่วมกันรับรอง “วิสัยทัศน์อาเซียน 2020” เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายของอาเซียน โดยภายในปี ค.ศ.2020 หรือ พ.ศ.2563 อาเซียนจะบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้ร่วมกัน ได้แก่⁴

1. อาเซียนจะเป็นวงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. อาเซียนจะเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต
3. อาเซียนจะมุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก
4. อาเซียนจะเป็นชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร

ภายหลังการฟื้นตัวจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ การประชุมสุดยอดครั้งที่ 9 ที่บาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ในปี พ.ศ.2546 สมาชิกอาเซียนเห็นพ้องที่จะเดินหน้าสร้างความสามัคคีร่วมกันด้วยการตกลงที่จะพัฒนาอาเซียนไปสู่การเป็น “**ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)**” ให้ได้ในปี พ.ศ.2563 (ค.ศ.2020) โดยประชาคมอาเซียนจะประกอบด้วย 3 เสาหลักเพื่อค้ำยันและร่วมมือกันในระดับด้านต่าง ๆ ได้แก่ **ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน** **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน** และ **ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน**⁵ สำหรับในการประชุมสุดยอดครั้งต่อ ๆ มา เนื้อหาโดยส่วนใหญ่เป็นการกระชับความร่วมมือ รวมถึงการช่วยกันสร้างแผนและการดำเนินการเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมให้มากที่สุด อนึ่ง ประเทศไทยและสิงคโปร์มีความเห็นร่วมกันที่จะร่นระยะเวลาการเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้นอีก 5 ปี คือ จากปี พ.ศ. 2563 เป็น พ.ศ.2558⁶

³ ประภัสสร เทพชาติ, **ประชาคมอาเซียน**, (กรุงเทพฯ ฯ : เสมาธรรม, 2554), 3-5.

⁴ กระทรวงการต่างประเทศ, **ประชาคมอาเซียน** [ONLINE], 22 กุมภาพันธ์ 2555. แหล่งที่มา <http://www.mfa.go.th/internet/document/1808.pdf>

⁵ กระทรวงการต่างประเทศ, **ความเป็นมาของอาเซียน** [ONLINE], 22 กุมภาพันธ์ 2555. แหล่งที่มา <http://www.mfa.go.th/internet/document/6179.pdf>

⁶ ประภัสสร เทพชาติ, **ประชาคมอาเซียน**, 8.

การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนเริ่มเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น กล่าวคือ ในการประชุมครั้งที่ 10 ที่กรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว ปี พ.ศ.2547 อาเซียนตกลงที่จะร่วมกันกำหนดแผนงานและโครงการทั้งหมดเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน หรือที่เรียกว่า “แผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme - VAP)”⁷ ต่อมา ในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 11 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ในปี พ.ศ.2548 มีการจัดทำปฏิญญาเพื่อจัดตั้ง**กฎบัตรอาเซียน** หรือที่เรียกว่า ASEAN Charter⁸ ซึ่งเปรียบประดุจธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดของประชาคมอาเซียน (กฎบัตรอาเซียนถูกประกาศใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2551) และในการประชุมสุดยอดครั้งที่ 12 ที่เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อปี พ.ศ.2550 ก็ได้มีการตกลงร่วมกันที่จะร่นระยะเวลาในการเป็นประชาคมอาเซียนจากปี พ.ศ.2563 มาเป็น พ.ศ.2558⁹ ทั้งนี้ อาเซียนจะร่วมกันจัดทำพิมพ์เขียว (Blueprint) ของเสาหลักแต่ละเสา เพื่อนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ที่สุด

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 13 ในปี พ.ศ.2550 ที่ประเทศสิงคโปร์ ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในกฎบัตรอาเซียน และในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ปี พ.ศ.2552 ที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ อาเซียนได้รับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยแผนงานสำหรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในทั้ง 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้ได้ภายในปี พ.ศ.2558¹⁰

3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน

เพื่อความชัดเจนในการสร้างความร่วมมือระหว่างชาติอาเซียน จึงได้มีการกำหนดให้ประชาคมอาเซียนประกอบไปด้วยประชาคมย่อย ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนเสาหลัก รวมทั้งสิ้น 3 ประชาคม ได้แก่

(1) **ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC)**¹¹ มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้อาเซียนเป็น

⁷ กระทรวงการต่างประเทศ, **ประชาคมอาเซียน** [ONLINE].

⁸ Chairman's Statement of the 11th ASEAN Summit, Kuala Lumpur, 12 Dec 2005 <www.aseansec.org> อ้างถึงใน ประภัสสร เทพชาตรี, **ประชาคมอาเซียน**, 7.

⁹ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, “อาเซียนและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” **เวทีสาธารณะ การเปิดเสรีการลงทุนในอาเซียนภายใต้ความตกลง ACIA, 12 มิถุนายน 2552** [ONLINE], 22 กุมภาพันธ์ 2555. แหล่งที่มา http://www.mfa.go.th/asean/asean_web/media/ASEAN_and_AEC_3.pdf

¹⁰ กระทรวงการต่างประเทศ, **ประเทศไทยกับอาเซียน** [ONLINE], 8 กุมภาพันธ์ 2555. แหล่งที่มา www.mfa.go.th/asean

¹¹ กรมอาเซียน, **แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน**, (กรุงเทพฯ : เพจเมคเกอร์ จำกัด, 2553), 4-5.

- ประชาคมที่มีกติกา และมีการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน
- ประชาคมที่ทำให้ภูมิภาคมีความเป็นเอกภาพ มีความสงบสุข มีความแข็งแกร่ง พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ครอบคลุมในทุกมิติ
- ประชาคมที่ทำให้เป็นภูมิภาคที่มีพลวัตและมองไปยังโลกภายนอกที่มีการรวมตัวและลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนจะดำเนินการภายใต้หลักการที่จะทำให้ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียนมีมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นหลักประกันในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตย สมานฉันท์ และปรองดอง รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาการเมืองโดยยึดหลักประชาธิปไตย นิติธรรม ธรรมาภิบาล ความเคารพ การส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานโดยการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนและไม่คำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา หรือพื้นเพทางสังคมใด ๆ

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนจะร่วมมือกันอย่างแน่นแฟ้นและมีผลประโยชน์ร่วมกันกับมิตรประเทศและประเทศคู่เจรจาเพื่อคงบทบาทของอาเซียนในภูมิภาค ที่สำคัญคือ สนับสนุนแนวทางด้านความมั่นคงในทุกมิติ ไม่รุกรานหรือข่มขู่ว่าจะใช้กำลัง หรือกระทำการใด ๆ ที่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

(2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีวัตถุประสงค์ที่จะให้อาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน, มีความสามารถในการแข่งขันสูง, สร้างความเท่าเทียมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างสมาชิกอาเซียน และส่งเสริมการรวมกลุ่มอาเซียนเพื่อเข้าสู่ประชาคมโลก¹² โดยจะดำเนินงานในหลายมิติ อาทิเช่น

(1) ประสานประโยชน์ของสมาชิกด้วยการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในเชิงลึกและกว้างมากขึ้น ผ่านความร่วมมือในปัจจุบันและแผนการดำเนินงานใหม่ภายใต้กรอบเวลาที่ชัดเจน

(2) เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้วยกลไกและมาตรการต่าง ๆ อาทิ การเร่งรัดการรวมกลุ่มในสาขาที่สำคัญ การอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักธุรกิจ แรงงานฝีมือและผู้มีความสามารถพิเศษ และเสริมสร้างความแข็งแกร่งในกลไกสถาบันอาเซียน

¹² The ASEAN Secretariat, Public Affairs Office, ASEAN ECONOMIC COMMUNITY BLUEPRINT, (Jakarta: ASEAN Secretariat. 2008), 6.

(3) ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน (กัมพูชา ลาว พม่าและเวียดนาม หรือกลุ่มประเทศ CLMV) เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนา และช่วยให้ประเทศเหล่านี้เข้าร่วมในกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน

(4) ส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค ตลาดการเงิน และตลาดเงินทุน การประกันภัยและภาษีอากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม กรอบความร่วมมือด้านกฎหมาย การพัฒนาความร่วมมือด้านการเกษตร พลังงานการท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการยกระดับการศึกษาและการพัฒนาฝีมือ¹³

(3) **ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC)**¹⁴ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้เกิดประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีความรับผิดชอบและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีเอกลักษณะ เป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเน้นการส่งเสริมการพัฒนามนุษย์, การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม, ความยุติธรรมและสิทธิ, ความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม, การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และการลดช่องว่างการพัฒนา

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

อาเซียนมีพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจร่วมกันมาโดยตลอด นับตั้งแต่การก่อตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ AFTA (ASEAN Free Trade Area) ในปี พ.ศ.2534 เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้าอาเซียน, เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง¹⁵ ต่อมา อาเซียนได้ร่วมกันจัดทำกรอบความตกลงด้านการค้าบริการ หรือ AFAS (ASEAN Framework Agreement on Services) ในปี พ.ศ.2539 เพื่อเปิดตลาดการค้าบริการระหว่างกันภายในกลุ่มอาเซียนให้มากขึ้นกว่าใน WTO และลด

¹³ กระทรวงการต่างประเทศ, ประชาคมอาเซียน [ONLINE].

¹⁴ กระทรวงการต่างประเทศ, แผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรม [ONLINE], 23 กุมภาพันธ์ 2555. แหล่งที่มา http://www.mfa.go.th/asean/asean_web/media/asccblueprint_social.pdf อย่างไรก็ตาม คำแปลดังกล่าวเป็นการแปลอย่างไม่เป็นทางการของกระทรวงการต่างประเทศ

¹⁵ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ASEAN Economic Community: AEC, 12.

ข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อผู้ให้บริการในอาเซียน¹⁶ หลังจากนั้นในปีเดียวกัน อาเซียนดำเนินการร่วมกันจัดทำ **ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมของอาเซียน หรือ AICO** (ASEAN Industrial Cooperation Scheme Agreement) ในปี พ.ศ.2539 เพื่อสนับสนุนให้อาเซียนขยายความร่วมมือระหว่างกันด้านกิจกรรมอุตสาหกรรมของบริษัทอุตสาหกรรมในอาเซียนให้เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและมีวัตถุดิบที่มีราคาถูกลง¹⁷ และในปี พ.ศ. 2541 อาเซียนได้บรรลุความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การร่วมกันก่อตั้ง **เขตการลงทุนอาเซียน หรือ AIA** (ASEAN Investment Area) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งให้อาเซียนเป็นเขตการลงทุนที่มีศักยภาพ โปร่งใสและเสรี กล่าวคือ ให้ประเทศสมาชิกดำเนินการเปิดอุตสาหกรรมและให้ได้รับการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติในแก่นักลงทุนอาเซียนและนักลงทุนนอกอาเซียน¹⁸ จนกระทั่งในปี พ.ศ.2550 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานการจัดตั้ง **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน** ซึ่งมีแผนการดำเนินงาน (AEC Blueprint) และตารางเวลาดำเนินงาน (Strategic Schedule) เป็นเอกสารภาคผนวก¹⁹ อันจะนำไปสู่การเป็น “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ภายในปี พ.ศ.2558

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 ที่มีการก่อตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ AFTA การค้าระหว่างไทยกับอาเซียน ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2535 ไทยส่งสินค้าไปขายในอาเซียนคิดเป็นร้อยละ 13.8 (ประมาณ 5 พันล้านเหรียญสหรัฐ) ต่อมาในปี พ.ศ.2542 ไทยส่งออกสินค้าคิดเป็นมูลค่า 10.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ²⁰ หลังจากนั้นในปี พ.ศ.2550 การส่งออกไปอาเซียนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 21.3 (ประมาณ 33 พันล้าน

¹⁶ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, **การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการในกรอบอาเซียน (AFAS)** [ONLINE], 23 กุมภาพันธ์ 2555. แหล่งที่มา <http://www.dtn.go.th/dtn/tradeinfo/file/afas.htm> โดยกำหนดการเจรจาเป็นรอบ ๆ ละ 2 ปี และในแต่ละรอบ อาเซียนตกลงที่จะทยอยเปิดเสรีในสาขาบริการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

¹⁷ สมชาย หาญหิรัญ, **ความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรมของอาเซียน (AICO)** [ONLINE]. 23 กุมภาพันธ์ 2555. แหล่งที่มา http://www.oie.go.th/article/les_AICO.pdf

¹⁸ กระทรวงการต่างประเทศ, **เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area)** [ONLINE]. 23 กุมภาพันธ์ 2555. แหล่งที่มา <http://www.mfa.go.th/internet/document/621.doc> อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมา อาเซียนได้ทบทวนความตกลง AIA ให้ผนวกกับความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Agreement for the Promotion and Protection of Investments) กลายเป็นความตกลงด้านการลงทุนฉบับใหม่ที่มีขอบเขตกว้างขวางมากยิ่งขึ้น เรียกว่า ACIA (ASEAN Comprehensive Investment Agreement) โปรดดู กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ASEAN Economic Community: AEC**, 17.

¹⁹ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ASEAN Economic Community: AEC**, 25.

²⁰ อภิญา เลื่อนฉวี, **เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน : ผลกระทบอย่างไรต่อไทย** [ONLINE], 12 เมษายน 2555, 3. แหล่งที่มา www.kpi.ac.th/kpith/pdf

เหรียญสหรัฐ)²¹ และอีกเพียงปีเดียวคือ ปี พ.ศ.2551 ไทยส่งออกไปอาเซียนคิดเป็นมูลค่าถึง 40.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ²² และในปี พ.ศ. 2554 การส่งออกก็เพิ่มขึ้นโดยมีมูลค่ามากกว่า 50 พันล้านเหรียญสหรัฐ²³ สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยสู่อาเซียน อาทิเช่น รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ, เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ, น้ำมัน (สำเร็จรูป), แผงวงจรรวม, เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักร, เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์, เคมีภัณฑ์, เม็ดพลาสติก, ยางพารา, น้ำตาล และส่วนประกอบอากาศยานและอุปกรณ์การบิน เป็นต้น²⁴

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนถือกำเนิดขึ้นเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์และภูมิภาคต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะรวมตัวกันมากยิ่งขึ้น ดังนั้น อาเซียนจึงต้องเร่งรัดการรวมตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะทางด้านการค้าและการดึงดูดการลงทุน ทั้งนี้เนื่องมาจากการถือกำเนิดของมหาอำนาจเศรษฐกิจใหม่ ได้แก่ จีน รัสเซีย และอินเดีย เป็นต้น นอกจากนี้ การรวมกลุ่มของอาเซียนดังกล่าวจะทำให้อาเซียนซึ่งมีประชากรรวมกันเกือบ 600 ล้านคนสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ด้วยการเปิดเสรีการค้าและอำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุนระหว่างกัน เพื่อลดอุปสรรคด้านต่าง ๆ ให้เหลือน้อยที่สุด อันจะนำไปสู่ความอยู่ดีกินดีของประชาชน และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

จากเหตุผลดังกล่าว ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงมีเป้าหมายหลัก 4 ประการ ได้แก่ การมุ่งให้อาเซียน (1) เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (2) มีความสามารถในการแข่งขันสูง (3) สร้างความเท่าเทียมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างสมาชิกอาเซียน และ (4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาเซียนเพื่อเข้าสู่ประชาคมโลก การมุ่งสู่เป้าหมายดังกล่าว อาเซียนจำเป็นต้องกำหนดแผนการดำเนินงานออกเป็นระยะต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเร่งรัดชาติอาเซียนให้ปฏิบัติตามพิมพ์เขียวดังกล่าวให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

สำหรับรายละเอียดของแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย 4 ประการ มีดังนี้²⁵

(1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน

(1.1) การเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี เน้นการยกเลิกภาษีศุลกากรตามข้อตกลง AFTA (ยกเว้นสินค้าในรายการอ่อนไหว หรือ Sensitive List ซึ่งภาษีไม่ต้องเป็นศูนย์ แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 5 และสินค้าใน

²¹ สุภัตต์ สงวนดีกุล. “อาเซียนและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” สัมมนาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการอุดหนุนสินค้าเกษตร. 25 มิถุนายน 2552 [ONLINE], 24 กุมภาพันธ์ 2555. แหล่งที่มา <http://www.thaifeedmill.com/Portals/0/AEC>

²² อภิญา เลื่อนจวี, เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน : ผลกระทบอย่างไรต่อไทย [ONLINE], 3.

²³ ไทยได้เปรียบดุลการค้ากับอาเซียนมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2536

²⁴ กรมส่งเสริมการส่งออก. สถิติอาเซียน-ไทย [ONLINE], 24 กุมภาพันธ์ 2555. แหล่งที่มา <http://www.ditp.go.th/DEP/DOC/55/55000466.pdf>

²⁵ เรียบเรียงจาก กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ASEAN Economic Community (AEC), 73-97.

รายการอ่อนไหวอย่างยิ่ง หรือ Highly Sensitive List ซึ่งไม่ต้องลดภาษี)²⁶ รวมทั้งยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีโทษภาษี และมีมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้ามากขึ้น (เช่นการจัดตั้ง AEAN Single Window หรือ ASW เพื่อเพิ่มความสะดวกในการส่งออกนำเข้าด้วยการยื่นเอกสาร ณ จุดเดียว²⁷)

(1.2) **การเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรี** ให้นักลงทุนจากชาติอาเซียนสามารถเข้ามาถือหุ้นในสินค้าประเภทบริการได้อย่างเสรี โดยสาขาการขนส่งทางอากาศ เทคโนโลยีสารสนเทศ สุขภาพ และการท่องเที่ยว จะต้องเปิดเสรีภายในปี พ.ศ.2553 สาขาโลจิสติกส์ ภายในปี พ.ศ.2556 และทุกสาขาบริการภายในปี พ.ศ. 2558 โดยให้นักลงทุนจากชาติอาเซียนอื่น ๆ ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 70

(1.3) **การเคลื่อนย้ายการลงทุนอย่างเสรี** อาเซียนตกลงที่จะให้อุตสาหกรรม 5 ประเภทดังต่อไปนี้ เป็นอุตสาหกรรมที่จะเปิดเสรีและให้การปฏิบัติเยี่ยงคนในชาตินั้น ได้แก่ การผลิต เกษตร ประมง ป่าไม้ และเหมืองแร่ (รวมทั้งบริการที่เกี่ยวข้องกับ 5 ประเภทดังกล่าวด้วย) ยกเว้นการลงทุนในรายการยกเว้นชั่วคราว (Temporary Exclusion List) และรายการอ่อนไหว (Sensitive List) อย่างไรก็ตาม รายการเหล่านี้จะต้องมีการทบทวนเป็นคราว ๆ ไป

(1.4) **การเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรียิ่งขึ้น** เสริมสร้างความแข็งแกร่งในการพัฒนาและการรวมตัวของตลาดทุนในอาเซียน โดยออกระเบียบกฎเกณฑ์ให้คนสัญชาติอาเซียนได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น

(1.5) **การเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี** อาเซียนจะให้ความสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายของแรงงานมีฝีมือในเบื้องต้น 8 สาขาอาชีพ ได้แก่ วิศวกรรม การสำรวจ สถาปัตยกรรม แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล บัญชี และการบริการ/การท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้จะต้องมีทักษะภาษาอังกฤษ และสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของประเทศผู้รับแรงงานด้วย

(1.6) **การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในสาขานำร่อง** ประเทศในอาเซียนส่วนใหญ่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ทดลองนำร่องในการประสานงานในแต่ละสาขาทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การรวมตัวกันอย่างสมบูรณ์ในอนาคต²⁸

(1.7) **อาหาร เกษตร และป่าไม้** ยกเว้นการค้าภายในและภายนอกอาเซียน และความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว ส่งเสริมความร่วมมือการถ่ายโอนเทคโนโลยีในทุกระดับ และส่งเสริมสหกรณ์

²⁶ ไทยมีสินค้าในรายการอ่อนไหว 4 รายการ คือ กาแฟ มันฝรั่ง ไม้ตัดดอก และมะพร้าวแห้ง และไทยไม่มีสินค้าในรายการอ่อนไหวอย่างยิ่ง

²⁷ อภิญา เลื่อนฉวี, **เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน : ผลกระทบอย่างไรต่อไทย** [ONLINE], 6.

²⁸ ไทย-ท่องเที่ยวและการขนส่งทางอากาศ, พม่า-สินค้าเกษตรและสินค้าประมง, อินโดนีเซีย-ยานยนต์และผลิตภัณฑ์ไม้, มาเลเซีย-ยางและสิ่งทอ, ฟิลิปปินส์-อิเล็กทรอนิกส์ และสิ่งคโปร-เทคโนโลยีสารสนเทศและบริการด้านสุขภาพ

การเกษตรของอาเซียน สำหรับความมั่นคงทางอาหาร อาเซียนได้จัดทำแผนนโยบายบูรณาการความมั่นคงด้านอาหารของอาเซียน (ASEAN Integrated Food Security Framework)²⁹

(2) การนำไปสู่ภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง

(2.1) **นโยบายการแข่งขัน** ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการแข่งขันอย่างเป็นทางการผลักดันให้ทุกชาติมีนโยบายด้านการแข่งขัน

(2.2) **การคุ้มครองผู้บริโภค** มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียน จัดทำเว็บไซต์ รวมถึงประสานเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2.3) **สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา** อาเซียนร่วมกันปฏิบัติตามแผนที่เคยมีมาแล้ว ได้แก่ แผนปฏิบัติการด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของอาเซียน 2004-2010 และแผนงานความร่วมมืออาเซียนด้านลิขสิทธิ์

(2.4) **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน** ส่งเสริมความสะดวกในด้านการขนส่งทั้งทางน้ำ บก และอากาศ และบริการโลจิสติกส์ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ พัฒนาการเชื่อมต่อความเร็วสูง ความร่วมมือด้านพลังงาน เร่งพัฒนาโครงการเครือข่ายระบบสายส่งไฟฟ้าของอาเซียนและโครงการเชื่อมโยงท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ร่วมกันตระหนักถึงภาวะโลกร้อน ร่วมมือด้านการทำเหมืองแร่ และสนับสนุนการเงินแก่โครงการพัฒนาพื้นฐานต่าง ๆ

(2.5) **ภาษีอากร** ให้ประเทศสมาชิกทำความเข้าใจความตกลงว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้อนแบบทวิภาคีระหว่างกันภายในปี พ.ศ.2553

(2.6) **พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์** วางนโยบายและโครงสร้างพื้นฐานทางกฎหมายสำหรับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และช่วยให้การค้าสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในอาเซียนบรรลุผลสำเร็จตามกรอบความตกลง e-ASEAN

(3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกัน

(3.1) **การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม** อาเซียนปฏิบัติตามพิมพ์เขียวนโยบายของอาเซียนด้านการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายผลผลิต และการกระจายสินค้าของภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนด้วย

(3.2) **ความริเริ่มเพื่อการรวมตัวของอาเซียน** เนื่องจากอาเซียนยังมีระดับการพัฒนาที่ต่างกัน จึงต้องเน้นการรวมกลุ่มทั้งแนวลึกและกว้างโดยการให้มีความร่วมมือทางเทคนิคและการพัฒนา และต้องเน้นการ

²⁹ สำนักงานเลขาธิการอาเซียน, การวัดผลการดำเนินงาน เพื่อไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, แปลโดย กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (มปท.:มปท., 2553), 14.

ลดระดับช่องว่างของการพัฒนาทั้งภายในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับประเทศอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเสริมสร้างขีดความสามารถในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค พลังงาน บรรยากาศการลงทุน การท่องเที่ยว การลดระดับความยากจน และการปรับปรุงคุณภาพชีวิต

(4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

(4.1) แนวทางการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันต่อปฏิสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับภายนอก อาเซียนจะดำเนินงานส่งเสริมเพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันที่จะมีปฏิสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับภายนอก โดยการจัดทำเขตการค้าเสรีและความตกลงว่าด้วยหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ ปัจจุบัน อาเซียนได้ทำความตกลงการค้าเสรีและความตกลงด้านการลงทุนกับออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ จีน และอินเดีย ส่วนในอนาคตอาจรวมถึงกลุ่ม Gulf Cooperation Council (บาห์เรน คูเวต โอมาน กาตาร์ ซาอุดีอาระเบีย และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์) และกลุ่ม MERCOSUR (อาร์เจนตินา บราซิล ปารากวัย และอุรุกวัย)³⁰

(4.2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในเครือข่ายอุปทานของโลก ด้วยการดำเนินการตามมาตรฐานสากลในการผลิตและจำหน่าย รวมถึงพัฒนาความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อยกระดับขีดความสามารถและผลิตภาพด้านอุตสาหกรรม

ผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการปรับตัวเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

คงปฏิเสธไม่ได้ว่า เมื่อถึงปี พ.ศ.2558 อาเซียนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่สุดครั้งหนึ่งนับตั้งแต่การรวมตัวเข้าด้วยกัน ประชากรเกือบ 600 ล้านคนจะติดต่อกันค้าขาย ทำงาน ท่องเที่ยว แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การศึกษา รวมถึงมีความร่วมมือกันด้านความมั่นคงมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนับเป็นความท้าทายของผู้นำอาเซียนทุกคนที่จะมองหาประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเป็นประชาคมอาเซียนให้มากที่สุด

สำหรับประเทศไทย แน่นนอนว่าการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศอย่างมิอาจหลีกเลี่ยงได้ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน ดังนั้น สิ่งที่สำคัญคือ ทุกภาคส่วนจะต้องศึกษาทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้ลึกซึ้ง และละเอียดรอบคอบให้มากที่สุด ทั้งนี้ก็เพื่อการปรับองค์กรให้อยู่รอดและเติบโตในกระแสของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนนั่นเอง

³⁰ เรื่องเดียวกัน, 19-20.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด นับเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ย่อมจะได้รับผลกระทบจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้แก่ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องศึกษาและเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดขององค์กรและเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ในที่นี้ ผู้เขียนได้วิเคราะห์ผลกระทบและได้เสนอแนะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทำการปรับตัวเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ดังนี้

1. ผลกระทบและการปรับตัวด้านการใช้ภาษาอังกฤษ

สืบเนื่องจากภายหลังการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภาษาอังกฤษได้ถูกจัดให้เป็นภาษาที่ใช้ร่วมกันอย่างเป็นทางการในบรรดาชาติสมาชิก³¹ ดังนั้น ภาษาอังกฤษในอนาคตจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชนเกือบ 600 ล้านคนในอาเซียน

เราทราบกันดีว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชนทั่วโลก แม้ว่าเมื่อก่อนภาษาอังกฤษดูเหมือนจะเป็นภาษาของคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับสูง แต่ในปัจจุบันถือเป็นทักษะพื้นฐานของการทำงานต่าง ๆ นอกจากนี้ ต้องยอมรับว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ขับเคลื่อนกระบวนการโลกาภิวัตน์ (Globalization) ให้รุดตัวไปข้างหน้า รัฐบาลทั่วโลกต่างส่งเสริมให้ประชาชนของตนเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างแพร่หลาย ที่สำคัญคือภาษาอังกฤษคือกุญแจสำคัญของประเทศกำลังพัฒนาที่ช่วยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่นวัตกรรมหรืองานวิจัย และภาษาอังกฤษยังอาจมีส่วนช่วยให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนที่มากกว่าคนที่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อีกด้วย

ภาษาอังกฤษจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างประชาชนในชาติอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการค้าขายระหว่างกัน การท่องเที่ยว การทำงานในต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การเข้ามาของนักศึกษาต่างชาติ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ทำให้ประเทศที่มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการย่อมเกิดความได้เปรียบ³² เพราะนั่นหมายถึงความสามารถในการตีความหมายและเข้าใจภาษาอังกฤษได้ดีกว่าคนในชาติอื่น อันจะนำมาซึ่งความได้เปรียบทางด้านการค้าขาย ไม่ว่าจะเป็นการค้นคว้าหาข้อมูล หรือทักษะในการเจรจา เป็นต้น สมเกียรติ อ่อนวิมล นักสื่อสารมวลชน ได้แสดงความเห็นเอาไว้ว่า ประชาชนในอาเซียนสมควร

³¹ กฎบัตรอาเซียน ข้อ 34 โปรดดู กระทรวงการต่างประเทศ, **กฎบัตรอาเซียน** [ONLINE], 11 มีนาคม 2555. แหล่งที่มา http://aseansummit.mfa.go.th/15/thai/PDF/ASEAN_Charter_TH+EN.pdf

³² ปัจจุบันฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการ

เรียนภาษาอังกฤษอย่างน้อย 3 ภาษา คือ ภาษาถิ่นของตนเอง ภาษาอังกฤษ และภาษาใดภาษาหนึ่งของเพื่อนอาเซียน รวมทั้งควรปรับเงินเดือนข้าราชการตามความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้วย³³

นอกจากนี้ เนื่องจากภายหลังปี พ.ศ.2558 จะมีเพื่อนชาวอาเซียนเข้ามาทำงานในประเทศต่าง ๆ ได้ อย่างเสรีมากขึ้น ประเทศที่เป็นเจ้าบ้านก็ควรที่จะต้อนรับด้วยการประยุกต์ภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในช่องทางต่าง ๆ ให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเอกสารราชการ หนังสือพิมพ์ ป้ายอธิบายเส้นทาง รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ หลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันของรัฐบาล ฯลฯ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันของเพื่อนชาวอาเซียน และเพื่อแสดงถึงความพร้อมและเต็มใจที่จะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทย พบว่ายังคงค่อนข้างน่าเป็นห่วงพอสมควร ผลสำรวจจาก EF (Education First) ซึ่งเป็นสถาบันจัดอันดับการใช้ภาษาอังกฤษชั้นนำของโลก พบว่า จากการสำรวจประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการจำนวน 44 ประเทศ ในปี พ.ศ.2554 พบว่า ไทยอยู่ในอันดับที่ 42 ต่ำกว่ามาเลเซีย (9) อินโดนีเซีย (34) และเวียดนาม (39)³⁴ สิ่งนี้สะท้อนถึงความเสียเปรียบในการติดต่อค้าขายกับประเทศในกลุ่มอาเซียนได้เป็นอย่างดี และกลายเป็นโอกาสทองของประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการที่อาจจะเข้ามาแย่งตำแหน่งงานของคนไทย

ดังนั้น เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทในการให้บริการด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ควรที่จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีเอกสารทางราชการที่เป็นภาษาอังกฤษ** โดยเฉพาะเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกรรมด้านพาณิชย์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่เพื่อนชาวอาเซียนที่ต้องการเคลื่อนย้ายทุน บริการ และแรงงานเสรีในท้องถิ่น

เมื่อมีการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียน การเคลื่อนย้ายการลงทุนและแรงงานระหว่างอาเซียนจะมีมากขึ้น ในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ อาจมีชาวอาเซียนสนใจมาลงทุนด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ลงทุนทำธุรกิจเกี่ยวกับ SME หรือการลงทุนในกิจการโรงแรม เป็นต้น ในการนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่มีส่วนสนับสนุนส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนและนักลงทุนจึงต้องเข้ามามีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในเรื่อง

³³ สมเกียรติ อ่อนวิมล, ภาษาอังกฤษกับอนาคตของไทยในอาเซียน [ONLINE], 29 กุมภาพันธ์ 2555, แหล่งที่มา <http://blog.eduzones.com/wigi/81880>

³⁴ Education First, EF EPI English Proficiency Index [ONLINE], 29th February 2012. Available from www.EF.com/epi

เอกสาร เพื่อให้เพื่อนอาเซียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ระเบียบ การเสียภาษี หรือข้อควรปฏิบัติในการทำธุรกิจอย่างถูกต้องแท้ ก่อนที่พวกเขาจะเข้ามาลงทุน

(2) **พัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษแก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** ดังได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า ภาษาอังกฤษถูกกำหนดให้เป็นภาษาทางการของชาติอาเซียน และเนื่องจากในอนาคต อาจจะมีเพื่อนจากชาติอาเซียนเข้ามาติดต่อราชการทั้งในเรื่องเกี่ยวกับการค้าการลงทุนและเรื่องทั่ว ๆ ไป และถ้าหากบุคลากรไม่สามารถตอบคำถามหรืออธิบายในเรื่องที่เขาสงสัยได้ ก็คงจะไม่เป็นผลดีทั้งต่อเพื่อนอาเซียนและต่อภาพลักษณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ดังนั้น บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจะต้องมีความพร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับชาวอาเซียนเหล่านั้นได้พอสมควร โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ของตน ทั้งนี้ การเตรียมความพร้อมอาจใช้การเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอบรม สัมมนา การเรียนการสอน เป็นต้น

(3) **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งศูนย์อบรมการใช้ภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่น** พระราชบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจในการจัดการศึกษาอบรมแก่ประชาชน³⁵ ดังนั้น เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น จึงควรจัดให้มีการจัดตั้งศูนย์อบรมการใช้ภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่น เพราะหากมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อนชาวอาเซียนจะเดินทางมายังประเทศไทยได้ง่ายขึ้น การติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยกับเพื่อนชาวอาเซียนก็จะมีมากขึ้นตามไปด้วย

การสื่อสารกันด้วยภาษาอังกฤษระดับพื้นฐานจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทั้งสองฝ่ายรวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสารด้านการค้าการลงทุน ในกรณีนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจดำเนินการให้ความรู้ภาษาอังกฤษระดับพื้นฐานโดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้หรือการอบรมภาษาอังกฤษไว้เฉพาะจุดใดจุดหนึ่ง หรืออาจใช้แนวทางเคลื่อนย้ายศูนย์อบรมไปทั่วท้องถิ่นของตนก็ได้ เช่น การใช้รถกระจายเสียงหรือการใช้วิทยุชุมชน เป็นต้น

2. ผลกระทบและการปรับตัวด้านการค้าขาย

ภายหลังการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การติดต่อค้าขายระหว่างชาติอาเซียนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ การค้าขายและการลงทุน รวมตลอดถึงการขนส่งจะก้าวไปสู่ความไร้พรมแดนระหว่างกัน

³⁵ พรบ.องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 67 (5), พรบ.เทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 50 (6), มาตรา 53 (1), มาตรา 56 (1), พรบ.องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 45 (3) และ (4), พรบ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2550) มาตรา 89 (21), พรบ.ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 62 (14)

เปิดโอกาสให้ทุนที่เข้มแข็งกว่าเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในดินแดนอื่นได้อย่างเต็มที่ ส่วนทุนขนาดเล็กที่ยังไม่ปรับหรือไม่ยอมปรับตัวให้พร้อมต่อการแข่งขันก็จะเสียผลประโยชน์ หรืออาจกล่าวได้ว่า ภาพรวมของการติดต่อค้าขายระหว่างอาเซียนจะดำเนินไปในลักษณะที่เรียกว่า “ปลาใหญ่กินปลาเล็ก” นั่นเอง

เมื่อหันมามองความพร้อมในการปรับตัวของภาคธุรกิจไทย โดยเฉพาะในท้องถิ่น คงต้องยอมรับว่า ความเข้าใจของประชาชนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นเกี่ยวกับอาเซียนยังมีไม่มากนัก มีจำนวนไม่น้อยที่ไม่รู้ว่าอาเซียนคืออะไร จากการสำรวจความคิดเห็นประชาชนที่อาศัยในเขตเมืองใน 20 จังหวัดภาคอีสาน พบว่า ประมาณครึ่งหนึ่งไม่เคยได้ยินคำว่า AEC มาก่อน³⁶ ผลการสำรวจดังกล่าวคงไม่ผิดไปจากความคาดหมายแต่อย่างใด ทั้งนี้เป็นเพราะหน่วยงานภาครัฐให้ความสนใจในการประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับการเป็นประชาคมอาเซียนน้อยมาก และหากมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชนบทก็อาจพบว่า ตัวเลขที่ไม่เคยได้ยินคำว่า AEC คงจะมีมากกว่านี้ นอกจากนี้ จากการสำรวจของกรมการจัดหางานพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ไม่รู้เรื่องการเคลื่อนย้ายเสรีในประชาคมอาเซียนเลยถึงร้อยละ 99.46³⁷

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาช่องทางการรับข่าวสารของประชาชน ซึ่งโดยทั่วไป ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ (รวมถึงอินเทอร์เน็ตสำหรับประชาชนบางกลุ่ม) จะพบว่า การนำเสนอความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและผลดี-ผลเสียของไทยต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนยังคงมีลักษณะที่ค่อนข้างจำกัด อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่ยังให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวของอาเซียนค่อนข้างน้อย รองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ เลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ได้เคยบรรยายไว้ตอนหนึ่งว่า จากการสำรวจพบว่า ประชาชนลาวมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนดีที่สุดในบรรดาชาติอาเซียนทั้งหมด ในขณะที่ไทยมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในอันดับที่ 8³⁸ สิ่งนี้ตอกย้ำให้เห็นปัญหาของคนไทยต่อการรับรู้บทบาทของประชาคมอาเซียน และจะส่งผลอย่างยิ่งในอนาคตต่อการดำเนินการเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของไทย

ความไม่เข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นประชาคมอาเซียน ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการเข้ามาค้าขายกับอาเซียน หลักการเบื้องต้นก็คือ ผู้ที่รู้จักการค้าขายมากกว่า ย่อมสามารถชิงความได้เปรียบ

³⁶ ศูนย์วิจัยธุรกิจและเศรษฐกิจอีสาน. 2555. งานวิจัย เรื่อง การรับรู้และการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของคนเมืองในอีสาน [ONLINE], 12 เมษายน 2555. แหล่งที่มา <http://202.12.97.4/kkunews/index.php?option=content&task=view&id=11616>

³⁷ กองวิจัยตลาดแรงงาน, ฝ่ายวิเคราะห์ตลาดแรงงาน, เจ็อนไขเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในประชาคมอาเซียน, [กรุงเทพฯ : กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน.2553] อ้างใน อภิญา เลื่อนฉวี, เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน : ผลกระทบอย่างไรต่อไทย [ONLINE], 9-10.

³⁸ ธงทอง จันทรางศุ, “ทิศทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการก้าวนำประชาคมอาเซียน” โครงการฝึกอบรมผู้นำการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 [ONLINE], 22 เมษายน 2555. แหล่งที่มา <http://news.thaiza.com>

เชิงธุรกิจได้มากกว่าคนที่รู้กติกาน้อยกว่า ในทำนองเดียวกัน พ่อค้าจากชาติอาเซียนที่รู้กติกาการค้าขาย ภายหลังการเป็นประชาคมอาเซียนดีกว่าพ่อค้าจากชาติอาเซียนอื่นที่ไม่รู้กติกา ย่อมถือเอาสิ่งเหล่านี้เป็นความ ได้เปรียบและแสวงหากำไรได้โดยง่าย สำหรับประเทศไทย แม้ว่าจะมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ความสำคัญ ของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่ก็พบว่าเป็นการดำเนินการแบบประปรายไม่เข้มข้นเท่าที่ควร ทำให้ ในท้ายที่สุด พ่อค้าชาวไทยส่วนใหญ่จึงไม่เข้าใจและไม่ทราบความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และ ย่อมส่งผลให้เกิดความเสียเปรียบทางการค้าต่อชาติอาเซียนอื่นที่มีความรู้และความพร้อมที่มากกว่า

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นหน่วยงานทำหน้าที่ส่งเสริมการทำมาหากินของ ประชาชน³⁹ จะต้องปรับตัวเพื่อรองรับกฎเกณฑ์การค้าขายในระดับอาเซียนที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

(1) **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การค้าขายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแก่ประชาชนในท้องถิ่น** นอกเหนือจากการสร้างความเข้าใจโดยรัฐบาลที่มีอยู่ก่อนแล้ว ประเด็นนี้หมายความว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะต้องมี หน่วยงานย่อยต่างหากที่ตั้งอยู่ภายในสำนักงานท้องถิ่น เพื่อให้ให้บริการข้อมูลและตอบคำถามเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์การทำมาค้าขายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแก่ประชาชน หรืออาจใช้แนวทางการให้บริการ ความรู้แบบเคลื่อนที่ไปยังจุดต่าง ๆ ในท้องถิ่น อันเป็นการช่วยอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่สนใจแต่มี ความยากลำบากในการเดินทาง

อย่างไรก็ตาม การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนได้นั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องขวนขวายหาความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้มาก โดยอาจ ใช้แนวทางการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและมีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว เป็น อาทิต

(2) **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับสินค้าและบริการ ประเภทต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้มีมาตรฐานมากขึ้น** เพราะในอนาคต สินค้าทุกประเภทจะหลังไหลเข้า ออกประเทศอาเซียนได้อย่างเสรี สินค้าประเภทใดที่มีคุณภาพต่ำและราคาแพง อาจเสียเปรียบสินค้าที่คุณภาพ ดีแต่ราคาถูกลงกว่าได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการทำมาหากินของประชาชนใน ท้องถิ่น จึงต้องหาแนวทางปกป้องสินค้าที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นสินค้าเกษตรกรรม, สินค้าอุตสาหกรรม

³⁹พรบ.องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 68 (6) และ (7), พรบ.เทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2552) มาตรา 51 (5) มาตรา 54 (3) มาตรา 57, พรบ.องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 45 (3) และ (4), พรบ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2550) มาตรา 89 (25), พรบ.ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 62 (14)

หรือสินค้าบริการให้สามารถต่อสู้กับกระแสการแข่งขันดังกล่าวให้ได้ โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนจัดให้มีการอบรม ประชุม สัมมนา นำวิทยากรที่มีชื่อเสียง เข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอันนำไปสู่การพัฒนาสินค้าหรือบริการให้สามารถแข่งขันกับตลาดอาเซียนได้ในที่สุด

3. ผลกระทบและการปรับตัวด้านการท่องเที่ยว

อาเซียนนับเป็นภูมิภาคที่มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นเข้ามาในภูมิภาคนี้เป็นจำนวนมหาศาล ทั้งนี้นอกจากเป็นเพราะอาเซียนมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่เป็นจำนวนมาก ค่าครองชีพที่ไม่สูงมากเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นนับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

ภายหลังจากการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การท่องเที่ยวระหว่างชาติอาเซียนด้วยกันเองจะเกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ การเดินทางเข้า-ออกในประเทศหนึ่ง ๆ จะกระทำได้ง่ายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการค้าขายหรือการท่องเที่ยว เส้นพรมแดนระหว่างประเทศจะมีความหมายน้อยลง การเดินทางไม่ว่าจะเป็นทางบกหรือทางอากาศจะง่ายและมีทางเลือกมากยิ่งขึ้น ดังนั้น สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลให้การท่องเที่ยวของอาเซียนเกิดการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างแน่นอน

สำหรับประเทศไทย ในปี พ.ศ.2539 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 9 พันล้านเหรียญสหรัฐ และแม้กระทั่งเผชิญภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 แต่การท่องเที่ยวของไทยในปี พ.ศ.2541 ก็ยังคงมีรายได้ถึง 6 พันล้านเหรียญสหรัฐ ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยว 7.84 ล้านคน⁴⁰ ทั้งนี้สาเหตุอาจเป็นเพราะภายหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจ ได้ส่งผลให้ค่าเงินบาทลดลง และทำให้ค่าครองชีพภายในประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำ กลายเป็นปัจจัยดึงดูดชาวต่างชาติเป็นจำนวนมากให้สนใจเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งเมื่อสิ้นปี พ.ศ.2554 มีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยถึง 19 ล้านคน⁴¹

⁴⁰ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายภายในของประเทศอาเซียนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและรองรับการเปิดเสรีทางการค้าและเศรษฐกิจของอาเซียน : ภาคการค้าบริการและภาคการลงทุน (ภาคการค้าบริการ ฉบับที่ 1), (ม.ป.ท. : มปป, 2543), 252.

⁴¹ จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาตินับตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 มีดังนี้ พ.ศ.2549 จำนวน 13.8 ล้านคน, พ.ศ.2550 จำนวน 14.4 ล้านคน, พ.ศ.2551 จำนวน 14.5 ล้านคน, พ.ศ.2552 จำนวน 14.1 ล้านคน, พ.ศ.2553 จำนวน 15.9 ล้านคน , พ.ศ.2554 จำนวน 19.0 ล้านคน โปรดดู กรมการท่องเที่ยว, สถิตินักท่องเที่ยว (Tourist Arrivals in Thailand) [ONLINE], 11 พฤษภาคม 2555. แหล่งที่มา <http://123.242.133.66/tourism/th/home/tourism.php>

นอกจากนี้ ประเทศไทยในฐานะที่จะเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนในอนาคตได้รับการมอบหมายให้เป็นประเทศผู้ประสานงานหลัก (Country coordinator) ในการเปิดเสรีการค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว (รวมถึงการบินด้วย) ซึ่งหมายความว่า นักท่องเที่ยวจากอาเซียนไม่ว่าจะเดินทางมาด้วยตัวเองหรือมาเป็นกลุ่มจะสามารถเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้อย่างสะดวก ปลอดภัยมากขึ้น รวมทั้งผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวจากชาติอาเซียนก็สามารถเข้ามาประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกเสรีมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม รีสอร์ท ทิวทัศน์สวย ๆ สปา ฯลฯ

ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลกมากมาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะความเป็นเมือง (เช่น กรุงเทพมหานคร พัทยา หาดใหญ่ เป็นต้น) แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นล้วนแต่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น กฎหมายจึงบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดูแลทำนุบำรุงแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นของตน⁴² องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจะต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

(1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนให้มีความน่าสนใจ ทั้งนี้เพราะภายหลังจากเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การเดินทางของประชาชนในชาติอาเซียนอื่นจะมีความสะดวกมากขึ้น เส้นทางคมนาคมระหว่างสมาชิกจะมีปริมาณเพิ่มขึ้น ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรคว้าโอกาสนี้ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวในท้องถิ่นของตน ด้วยการเร่งหาจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น โดยในเบื้องต้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องค้นหา “แหล่งท่องเที่ยว” ที่คิดว่ามีความน่าสนใจในสายตาของนักท่องเที่ยวเสียก่อน และเมื่อพบแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนแล้ว จึงค่อยเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว แต่ถ้าหากท้องถิ่นไม่สามารถค้นหาแหล่งท่องเที่ยวใด ๆ ได้เลย ก็อาจจะใช้วิธีการ “สร้าง” แหล่งท่องเที่ยวโดยคนในท้องถิ่นเอง (Man-made) ก็ได้

(2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสร้างหรือปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ล้วนมุ่งหวังที่จะได้รับความสะดวกด้านต่าง ๆ ในระหว่างการท่องเที่ยว อาทิ ห้องน้ำที่สะดวก สะอาด ปลอดภัย แหล่งรับประทานอาหารที่สะอาด ป้ายหรือสัญลักษณ์ที่ระบุเส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน ข้อมูลหรือสาระความรู้ประกอบการท่องเที่ยว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ควรเป็นหน้าที่ขององค์กร

⁴² พรบ.องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 68 (12), พรบ.เทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 54 (10) และมาตรา 56 (8), พรบ.องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 45 (3) และ (4), พรบ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2550) มาตรา 89 (13), พรบ.ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 62 (12)

ปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องดำเนินการจัดบริการให้ครบถ้วน และหากนักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในบริการด้านต่าง ๆ ก็มีแนวโน้มสูงที่พวกเขาเหล่านั้นจะบอกต่อ ๆ กันไป และส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น อันนำไปสู่เศรษฐกิจที่ดีขึ้นของท้องถิ่น

4. ผลกระทบและการปรับตัวด้านความเชื่อมโยงของโครงสร้างพื้นฐาน

ความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานตามข้อตกลงของอาเซียน เป็นความเชื่อมโยงในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านขนส่ง ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านพลังงาน ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุน การลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องทางการค้าและการอำนวยความสะดวกในการติดต่อระหว่างประชาชน

ในด้านการขนส่ง อาเซียนได้แบ่งการขนส่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ทางบก ทางทะเล และทางอากาศ สำหรับการขนส่งทางบก จะร่วมมือกันสร้างถนนและทางรถไฟ ให้เชื่อมโยงประเทศสมาชิกอาเซียนและประเทศนอกภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีโครงการที่สำคัญ 2 โครงการ คือ โครงการทางหลวงอาเซียน⁴³ และโครงการทางรถไฟสายสิงคโปร์-คุนหมิง⁴⁴ นอกจากนี้ อาเซียนยังมีการเชื่อมโยงการขนส่งทางน้ำในแผ่นดิน ซึ่งนับว่าเป็นการขนส่งประเภทที่มีการใช้บริการค่อนข้างน้อย ทั้ง ๆ ที่ในภูมิภาคอาเซียนมีเส้นทางขนส่งทางน้ำในแผ่นดินถึง 51,000 กิโลเมตร⁴⁵

สำหรับด้านการขนส่งทางทะเล อาเซียนกำหนดให้มีท่าเรือหลักจำนวนทั้งสิ้น 47 แห่ง สิ่งที่น่าสนใจคือ จากค่าดัชนีของ UNCTAD Liner Shipping Index พบว่า ประเทศในอาเซียนทุกประเทศ ยกเว้นสิงคโปร์และมาเลเซีย ล้วนมีความสามารถในการขนส่งทางทะเลที่นับว่าต่ำมาก จึงนับเป็นประเด็นท้าทายของประชาคมอาเซียนในการเร่งสร้างมาตรฐานการขนส่งทางทะเลให้อยู่ในระดับใกล้เคียงกันให้มากที่สุด และด้านสุดท้ายคือ ด้านการขนส่งทางอากาศ ซึ่งมีประเด็นท้าทายคือการพัฒนามาตรฐานของท่าอากาศยานให้มีความพร้อมในส่วนของการอำนวยความสะดวกที่จำเป็น โดยเฉพาะทางวิ่งเครื่องบินและคลังสินค้า⁴⁶

⁴³ มีจำนวนทั้งสิ้น 23 สายทาง ระยะทาง 36,600 กิโลเมตร โปรดดู กรมทางหลวง, *โครงการทางหลวงอาเซียน* [ONLINE], 22 เมษายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.doh.go.th/web/international/asean.html>

⁴⁴ เชื่อมโยงทางรถไฟสายหลัก ตั้งแต่สิงคโปร์-กัวลาลัมเปอร์-กรุงเทพฯ - อนุญประเทศ-ปอยเปต-ศรีโสภณ-พนมเปญ-โฮจิมินห์-ฮานอย-คุนหมิง รวมระยะทางทั้งสิ้น 5,382 กิโลเมตร โปรดดู กระทรวงการต่างประเทศ, *โครงการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิง* [ONLINE], 22 เมษายน 2555. แหล่งที่มา http://aseansummit.mfa.go.th/15/thai/about_asean_03_7.php

⁴⁵ กรมประชาสัมพันธ์, *สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ, ประเทศไทยกับอาเซียน* [ONLINE], 22 เมษายน 2555 , 149-150 แหล่งที่มา http://www.prd.go.th/download/thai_asian.pdf

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, 150.

ประเด็นความเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นโครงข่ายการสื่อสารชนิดติดตั้ง เคลื่อนที่ และดาวเทียม รวมถึงอินเทอร์เน็ต และซอฟต์แวร์ที่สนับสนุนการสื่อสารเหล่านี้ สิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการคือ การบริหารจัดการความแตกต่างทางระบบดิจิทัลของระหว่างประเทศสมาชิกในอาเซียน สำหรับด้านความเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านสุดท้ายคือ ด้านพลังงาน อาเซียนจะร่วมกันส่งเสริมความมั่นคงด้านพลังงาน ซึ่งหมายถึงการเข้าถึงและการใช้พลังงานอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงความปลอดภัย สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม⁴⁷

จากการพิจารณาข้อมูลข้างต้นพบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในด้านของการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งทางบกเป็นหลัก (ในขณะที่ในด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางทะเล ทางอากาศ หรือโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน เมื่อพิจารณาแล้วไม่น่าจะเป็นภารกิจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) นอกจากนี้ในทางกฎหมาย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีหน้าที่ต้องบำรุงเส้นทางขนส่งทางบกอีกด้วย⁴⁸ ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องปรับตัวเพื่อรองรับประเด็นดังกล่าว ดังนี้

(1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมขนส่งให้มีคุณภาพมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน โดยเฉพาะคุณภาพของถนนที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะอนุญาตให้การบริการด้านการขนส่งสามารถกระทำได้ทั่วภูมิภาคอาเซียน นั้นหมายความว่า รถบรรทุกสินค้าจากประเทศหนึ่งสามารถวิ่งเข้าไปในประเทศอื่น ๆ ได้โดยสะดวกมากขึ้น โดยไม่ใช้หรือใช้พิธีการตรวจสินค้าเท่าที่จำเป็นที่สุดเท่านั้น ดังนั้น สินค้าที่ขนส่งระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกไปต่างประเทศก็จะถูกขนย้ายได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม หากสภาพถนนไม่มีความพร้อมต่อการใช้งาน อาทิ เป็นหลุมเป็นบ่อหรือเป็นเนินดิน มีสัตว์เดินข้ามถนนโดยไม่มีเจ้าของมาดูแล ฯลฯ อันส่งผลให้การขนส่งสินค้าเกิดความยากลำบาก ปัญหาเหล่านี้อาจกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจของนักลงทุนที่ต้องการเข้ามาค้าขายภายในท้องถิ่นนั้น ๆ

(2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเตรียมพร้อมในการปรับปรุงสัญลักษณ์จราจรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับชาติอาเซียนอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะในอนาคต บ้ายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่มีบนถนน

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, 151-152.

⁴⁸ พรบ.องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 67 (1), พรบ.เทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2552) มาตรา 50 (2) , พรบ.องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 45 (3) และ (4), พรบ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2550) มาตรา 89 (6) (7) (8) , พรบ.ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552) มาตรา 62 (6)

อาจจะต้องได้รับการปรับปรุงให้มีความเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปของชาติอาเซียนทั้งหมด และอาจมีสัญลักษณ์จราจรบางส่วนที่จะต้องถูกเปลี่ยนแปลง ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องศึกษาหาความรู้ และเตรียมพร้อมในประเด็นดังกล่าวอยู่เสมอ โดยในเบื้องต้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับสัญลักษณ์จราจรรูปแบบใหม่ ๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความเข้าใจอันนำไปสู่การปฏิบัติตามกฎจราจรที่ถูกต้องต่อไป

บทสรุป

แม้ว่าภารกิจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวพันต่อการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการศึกษา การส่งเสริมการทำมาหากินของประชาชน การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป แต่ต้องยอมรับว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีภารกิจหน้าที่อื่น ๆ อีกมากมายที่จะต้องดำเนินการ ทำให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถที่จะมุ่งมั่นจดจ่ออยู่กับเรื่องเศรษฐกิจเพียงเรื่องเดียว และคงจะไม่เกินไปนักหากจะกล่าวว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้เลย ถ้าหากขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือแม้แต่กระทรวงคมนาคม เป็นต้น ดังนั้น การแสวงหาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมให้เหมาะสมและหลากหลายจึงน่าจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการปรับตัวเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ความกินดีอยู่ดี ถือเป็นภารกิจหน้าที่ซึ่งสำคัญที่สุดสำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ประชาคมอาเซียนมุ่งหวังที่จะเห็นเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกเติบโตอย่างยั่งยืนและเหมาะสม ประชาชนมีกินมีใช้อย่างอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งมีอัตราการจ้างงานอยู่ในระดับสูง สิ่งเหล่านี้แม้ว่าในปัจจุบันอาจจะยังดูเหมือนมองไม่เห็นไม่ชัดเจนเท่าไรนัก แต่เชื่อว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนน่าจะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกและความกินดีอยู่ดีให้แก่ประชาชนโดยส่วนรวมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นต่อไป

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.(2552).**ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน** : ASEAN Economic Community:

AEC. มปท.: มปพ.

กรมสารนิเทศ.(2552). **นานาสาระเกี่ยวกับอาเซียนและการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14**.มปท.:

มปพ.

กรมอาเซียน.(2553).**แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน**.กรุงเทพฯ ฯ : เพจเมค

เกอร์ จำกัด.

กองวิจัยตลาดแรงงาน, ฝ่ายวิเคราะห์ตลาดแรงงาน. (2553). **เงื่อนไขเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี**

ในประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ ฯ : กรมการจัดหางาน.

ประภัสสร เทพชาตรี. (2554).**ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ ฯ : เสมาธรรม.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2550)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552)

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552)

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552)

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2552)

สำนักงานเลขาธิการอาเซียน. (2553).**การวัดผลการดำเนินงาน เพื่อไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจ**

อาเซียน. แปลโดย กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. มปท.:มปพ.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.(2543). **การปรับปรุงและพัฒนา**
กฎหมายภายในของประเทศอาเซียนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและรองรับการ
เปิดเสรีทางการค้าและเศรษฐกิจของอาเซียน : ภาคการค้าบริการและภาคการลงทุน (ภาค
การค้าบริการ ฉบับที่ 1). มปท. :มปท,

สีดา สอนศรี. (2552).“ความเป็นไปได้ของชุมชนอาเซียน (ASEAN Community) เมื่อเปรียบเทียบกับประชาคม
 ยุโรป” ใน **อาเซียน: ประเด็นปัญหาและความท้าทาย.** ขอนแก่น : โรงพิมพ์คังน่านาวิทยา.

เอกสารภาษาต่างประเทศ

The ASEAN Secretariat, Public Affairs Office.(2008).**ASEAN ECONOMIC COMMUNITY**
BLUEPRINT. Jakarta: ASEAN Secretariat.

ข้อมูลสารสนเทศ (Online)

กรมการท่องเที่ยว.**สถิตินักท่องเที่ยว (Tourist Arrivals in Thailand).** แหล่งที่มา <http://123.242.133.66/tourism/th/home/tourism.php> (11 พฤษภาคม 2555)

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. **การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการในกรอบอาเซียน (AFAS).**
 แหล่งที่มา <http://www.dtn.go.th/dtn/tradeinfo/file/afas.htm> (23 กุมภาพันธ์ 2555)

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.“อาเซียนและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ใน **เวทีสาธารณะ การเปิดเสรี**
การลงทุนในอาเซียนภายใต้ความตกลง ACIA, 12 มิถุนายน 2552. แหล่งที่มา
http://www.mfa.go.th/asean/asean_web/media/ASEAN_and_AEC_3.pdf (22 กุมภาพันธ์ 2555)

กรมทางหลวง. **โครงการทางหลวงอาเซียน .** แหล่งที่มา <http://www.doh.go.th/web/international/asean.html> (22 เมษายน 2555)

กรมประชาสัมพันธ์, สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ. **ประเทศไทยกับอาเซียน.** แหล่งที่มา
http://www.prd.go.th/download/thai_asian.pdf (22 เมษายน 2555)

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. **สถิติอาเซียน-ไทย**. แหล่งที่มา <http://www.ditp.go.th/DEP/DOC/55/55000466.pdf>
(24 กุมภาพันธ์ 2555)

กระทรวงการต่างประเทศ. **เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area)**. แหล่งที่มา
<http://www.mfa.go.th/internet/document/621.doc> (23 กุมภาพันธ์ 2555)

กระทรวงการต่างประเทศ. **กฎบัตรอาเซียน**. แหล่งที่มา http://aseansummit.mfa.go.th/15/thai/PDF/ASEAN_Charter_TH+EN.pdf (11 มีนาคม 2555)

กระทรวงการต่างประเทศ. **โครงการเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟสิงคโปร์-คุนหมิง**. แหล่งที่มา
http://aseansummit.mfa.go.th/15/thai/about_asean_03_7.php (22 เมษายน 2555)

กระทรวงการต่างประเทศ. **ความเป็นมาของอาเซียน**. แหล่งที่มา <http://www.mfa.go.th/internet/document/6179.pdf> (22 กุมภาพันธ์ 2555)

กระทรวงการต่างประเทศ. **ประชาคมอาเซียน**. แหล่งที่มา <http://www.mfa.go.th/internet/document/1808.pdf> (22 กุมภาพันธ์ 2555)

กระทรวงการต่างประเทศ. **ประเทศไทยกับอาเซียน**. แหล่งที่มา www.mfa.go.th/asean (8 กุมภาพันธ์ 2555)

กระทรวงการต่างประเทศ. **แผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรม**. แหล่งที่มา
http://www.mfa.go.th/asean/asean_web/media/asccblueprint_social.pdf (23 กุมภาพันธ์ 2555)

ธงทอง จันทรางศุ. “ทิศทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการก้าวนำประชาคมอาเซียน” ใน **โครงการฝึกอบรมผู้นำการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2**. แหล่งที่มา <http://news.thaiza.com> (22 เมษายน 2555)

ศูนย์วิจัยธุรกิจและเศรษฐกิจอีสาน. (2555). **การรับรู้และการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของคนเมืองในอีสาน**. แหล่งที่มา <http://202.12.97.4/kkunews/index.php?option=content&task=view&id=11616> (12 เมษายน 2555)

สมเกียรติ อ่อนวิมล. ภาษาอังกฤษกับอนาคตของไทยในอาเซียน. แหล่งที่มา <http://blog.eduzones.com/wigi/81880> (29 กุมภาพันธ์ 2555)

สมชาย หาญหิรัญ. ความร่วมมือทางด้านอุตสาหกรรมของอาเซียน (AICO). แหล่งที่มา http://www.oie.go.th/article/les_AICO.pdf (23 กุมภาพันธ์ 2555)

สุภัฒ สงวนดีกุล. “อาเซียนและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ใน **สัมมนาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและการลดหนี้สินค้าเกษตร. 25 มิถุนายน 2552.** แหล่งที่มา <http://www.thaifeedmill.com/Portals/0/AEC> (24 กุมภาพันธ์ 2555)

อภิญา เลื่อนฉวี. **เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน : ผลกระทบอย่างไรต่อไทย.** แหล่งที่มา www.kpi.ac.th/kpith/pdf (12 เมษายน 2555)

Education First. EF EPI English Proficiency Index. Available from www.EF.com/epi (29th February 2012)